

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
van de Gemeente Leiden,
Postbus 9100,
2300 PC Leiden.

Leiden, 22 april 2019

Geacht college,

Vanuit de gezamenlijke volkstuinten in de gemeente Leiden hebben wij de door u uitgebrachte Ontwerp Omgevingsvisie Leiden 2040, versie 1.0 doorgenomen. Met waardering hebben wij kennis genomen van uw visie op een aantal onderwerpen, die ons na aan het hart liggen zoals aandacht voor een groene leefomgeving in relatie tot gezondheid, klimaatverandering, biodiversiteit, de problematiek van water en klimaat neutrale mobiliteit.

De door u geschetste verhaallijnen zijn aansprekend en zoals u zult begrijpen is de verhaallijn "Leiden, groene en gezonde stad" het uitgangspunt voor onze reactie. Tegelijkertijd zien wij dwarsverbanden met enkele andere verhaallijnen:

- de volkstuinten kennen een bewogen historie: sinds de eerste volkstuin in 1911 hoort deze categorie openbaar groen bij de stad (Leiden, stad van historie, cultuur en vooruitgang);
- zowel de volkstuinten en de moderne varianten van groepstuinieren zijn ontmoetingsplekken voor mensen van verschillende komaf en leeftijd (Leiden, stad voor iedereen);
- de kennis die opgedaan wordt bij het tuinieren wordt binnen het groepstuinieren overgedragen; daarbij gaat het niet alleen om kennis van groenten, fruit, planten en dergelijke, maar ook om kennis van micro-organismen, het water en het microklimaat in de omgeving en "natuurlijk tuinieren" (Leiden, stad van onderwijs, kennis en wetenschap).

Hoewel de zes verhaallijnen -als contour- aansprekend zijn is er tevens spanning te constateren tussen deze verhaallijnen. Het areaal van de volkstuinten is regelmatig gewijzigd omdat infrastructurele voorzieningen noodzakelijk werden gevonden en verticale gevels leveren niet per definitie biodiversiteit op. Behoud van groen, mede in relatie tot biodiversiteit vergt continuïteit over een lange periode! Initiatieven van de laatste jaren, tuinieren op een andere wijze maar wel in groepsverband (zoals bijvoorbeeld Het Zoete Land) staat onder druk omdat grond vaak maar tijdelijk -"zolang er nog niet gebouwd wordt"- uitgegeven wordt. Dus aangenaam en nuttig voor even, maar voor de ontwikkeling van biodiversiteit en behoud van volume aan groen met gemeenschapszin beperkt relevant.

In het kader van het meerjarig onderzoeksprogramma "Vitamine G" hebben Alterra en het Nivel in 2010 onderzoek gedaan naar de invloed van een groene leefomgeving op de gezondheid, mede op basis van interviews met volkstuinters.

Belangrijkste conclusies waren:

- Stedelingen met een volkstuin – jong en oud - bewegen meer dan buurtgenoten zonder volkstuin.
- 84% van de mensen met een volkstuin voldoet naar eigen zeggen aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen (minimaal vijf dagen per week minstens een half uur matig intensief bewegen). In de controlegroep is dit percentage lager: 62% haalt de beweegnorm.
- Volkstuinders ouder dan 62 jaar melden significant minder gezondheidsklachten dan even oude burens zonder volkstuin. Deze groep gaat ook significant minder naar de huisarts.
- Volkstuinders zijn significant meer tevreden met hun leven en voelen zich ook nog eens significant minder eenzaam dan even oude burens zonder volkstuin.
- Oudere volkstuinders zijn vooral actieve tuiniers; jongere volkstuinders zoeken ontspanning en rust.

De huidige volkstuinverenigingen zijn er op ingesteld een bredere rol te vervullen voor groen in brede zin. Zij maken nu een ontwikkeling door in het actief oppakken van “natuurlijk tuinieren” (voor een breder publiek dan alleen de eigen vereniging). Zij verduidelijken dat de tuinen openbaar terrein zijn, dus wees welkom voor “lunchwandelen” en samenwerking in de omgeving zoals met een school voor speciaal onderwijs. Er is een veelheid aan educatieve en sociaalmaatschappelijke activiteiten die worden georganiseerd bij de aangesloten tuinverenigingen. Voorbeelden zijn projecten vanuit jeugdhulpverlening en educatie aan geestelijk en lichamelijk gehandicapten. Kortom, de zes tuinverenigingen vormen een Ring van Educatie.

Tuinieren in verenigingsverband, zoals het geval is bij de zes Leidse volkstuinverenigingen, of in ander groepsverband, is ook van belang in de verhaallijn Stad voor iedereen: op dit moment is een volkstuin nog redelijk betaalbaar en verkrijgbaar voor alle Leidse inwoners. Tuinieren in groepsverband en de bijbehorende activiteiten om de complexen op orde te houden, inclusief allerlei inhoudelijke en sociale activiteiten bieden onderlinge samenwerking en ontmoeting. Leidenaars van verschillende komaf én afkomst delen een gezamenlijke activiteit met als resultaat versterking van sociale relaties op de tuin en vaak ook in de omgeving. De verenigingen hebben leden vanuit verschillende bevolkingsgroepen en nationaliteiten van herkomst; als érgens de multiculturele samenleving in toenemende mate zichtbaar is, is het wel binnen onze tuinverenigingen.

Wél maken wij ons zorgen over de lange wachtlijsten voor een volkstuintje en over de betaalbaarheid daarvan voor mensen met een lager inkomen de komende jaren: de grens van betaalbaarheid is voor sommigen al bereikt. Die wachtlijsten komen nog eens extra onder druk te staan wanneer er van het areaal wordt afgesnoept zoals lijkt bij het oostelijk deel van tuinvereniging Ons Buiten in Leiden-Noord.

De link tussen groen en gezond, zoals in de verhaallijn “Leiden, een groene en gezonde stad” is terecht. Wij pleiten er wél voor dat u in de volgende versie van de Omgevingsvisie nadrukkelijk concrete uitspraken doet over het areaal dat nu beschikbaar is voor tuinieren in groepsverband in al zijn verschijningsvormen, alsmede uitbreiding daarvan. Met de voortgaande verstedelijking, vaak woningen zonder eigen tuin, groeit ook de behoefte aan groene functies mee, zoals het gezamenlijk tuinieren in volkstuinen, stadslandbouwtuinen en andere vormen van tuinieren.

In dat verband zien wij graag dat u concrete doelen vastlegt en met een zekere mate van frequentie monitoring verricht met betrekking tot:

- behoud dan wel uitbreiding van de huidige volkstuincomplexen en kwaliteitsverhoging daarvan;
- uitbreiding van mogelijkheden om duurzaam gemeenschappelijk te tuinieren.

Volkstuincomplexen zijn nu aanwezig in het noorden en zuiden van de stad. Wij bepleiten dat serieus wordt onderzocht of een areaal voor volkstuinen kan worden gerealiseerd in het westen van de stad, aan de stadszijde langs de Rijnlandroute.

Tot slot.

Ook de gemeente Oegstgeest is bezig met voornemens op dit terrein, waarbij nog geenszins duidelijk is welke concrete besluiten men gaat nemen over behoud/bevordering groen, huisvesting, mobiliteit en dergelijke. In het belang van behoud van het areaal van Het Zonneveld verzoeken wij u de vinger aan de pols te houden bij de ontwikkelingen in Oegstgeest, waar de eigendomsverhouding en de kadastrale verantwoordelijkheid van de grond niet synchroon lopen.

Wij zijn ten alle tijde bereid tot het geven van nadere informatie c.q. nader met u van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Namens de zes volkstuinen in Leiden, verenigd in de Leidse Bond van Amateursuinders,

Henk Boting,

Voorzitter.

Cc secretariaten tuinverenigingen:

- Cronesteyn
- Het Zonneveld
- Ons Buiten
- Oostvliet
- Onderlinge Tuinvereniging (OTV)
- Roomburg.